

CUMHURBAŞKANI KARARI

Karar Sayısı: 10502

Ekli “Kurakçıl Peyzaj Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar”ın onaylanmasına, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 435/A maddesi gereğince karar verilmiştir.

17 Ekim 2025

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

KURAKÇIL PEYZAJ UYGULAMALARINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Usul ve Esasların amacı; meskûn mahalde kalan kamusal açık-yeşil alanlar ile yarı özel açık-yeşil alanlarda su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını, iklim değişikliğine uyum sağlanmasını, yerel ekolojik koşulların gözetilmesini ve dirençli-sürdürülebilir kentsel peyzaj alanlarının oluşturulmasını sağlayan kurakçıl peyzaj ve sulama uygulamalarının belirlenmesidir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Usul ve Esaslarda geçen;

a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,

b) Bitkisel peyzaj elemanları: Ağaçlar, ağaççıklar, çalılar, yer örtücüler, çimler başta olmak üzere peyzaj tasarım ve uygulamasında kullanılan tüm doğal, yarı doğal ve kültürel bitki türlerini,

c) Kamusal (genel) açık-yeşil alanlar: Kent ve mahalle parkları, yol, bulvar ve refüjler gibi toplumun yararlandığı veya rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılandığı, ekosistem hizmetleri sağlayan kamusal alanları,

ç) Kentsel yeşil alanlar: Kamusal (genel) açık-yeşil alanlar ve yarı özel açık-yeşil alanları,

d) Kurakçıl peyzaj: Suyun verimli kullanımını esas alarak kuraklığa, tuzluluğa ve sıcaklığa dayanıklı, su ihtiyacı az olan bitkilerle tasarlanan, yerel iklim ve doğal vejetasyon ile uyumlu, çevresel, estetik ve kültürel değerleri gözetken çok işlevli sürdürülebilir peyzajı,

e) Kurakçıl Peyzaj Uygulamaları Rehber Dokümanı: 4/5/2023 tarihli ve 32180 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2023/9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesine dayanılarak Bakanlığın resmi internet sitesinde yayımlanan rehber dokümanı,

f) Malçlama: Buharlaşmayı azaltarak suyun verimli kullanımını sağlamak, toprak sıcaklığını dengelemek ve sağlıklı bitki gelişimini teşvik etmek amacıyla bitkilerin kök bölgelerinin ve/ veya bütün toprak yüzeyinin organik veya inorganik malzemelerle örtülmesini,

g) Peyzaj: Karakteri doğal ve/ veya insan aktiviteleri ve etkileşimleri sonucu oluşan alanı,

ğ) Peyzaj İzleme Sistemi: Peyzaj uygulaması ve sulamaya ilişkin verilerin yer aldığı ve izlemenin yapıldığı Bakanlıkça geliştirilen bilgi sistemini,

h) Sorumlu idare: Kentsel yeşil alanlardan sorumlu idareleri,

ı) Yapısal peyzaj elemanları: Peyzaj tasarım ve uygulamasında kullanılan pergola, kamelya, bahçe mobilyaları vb. ahşap peyzaj donatı elemanları, çitler, merdivenler, kapılar ile sert zeminler gibi yapısal elemanları,

i) Yarı özel açık-yeşil alanlar: Üniversite kampüs alanları, askeri alanlar, kamu kurum ve kuruluşları, havaalanları, turizm tesisleri, golf, futbol ve atletizm sahaları, organize sanayi bölgeleri gibi yoğunlukla toplumun tümüyle yararlanamadığı, sadece belirli bir kesim tarafından belli şartlarda kullanıma açık rekreasyonel alanları,

j) Yeşil altyapı: Ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin desteklenmesi ve biyoçeşitliliğin artırılması için stratejik olarak tasarlanan ve yönetilen doğal ve yarı doğal alanlar ağını,

k) Zonlama: Bitkisel peyzaj elemanlarının su ihtiyacı, kullanım yoğunluğu ve işlevselliği, toprak özellikleri, meteorolojik özellikler, topografya, bakım gerekliliği ve estetik katkısı dikkate alınarak alanın planlı alt bölgelere ayrılmasını,

ifade eder.

Genel esaslar

MADDE 3- (1) Kurakçıl peyzaj uygulamaları ile su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak maksadıyla;

- a) Peyzajda; kuraklığa, tuzluluğa, sıcaklığa dayanıklı ve su ihtiyacı az olan, yerel iklim ve doğal vejetasyona uygun bitkisel peyzaj elemanlarının kullanılması, yetiştirilmesi,
- b) Peyzaj tasarımında, ilgili federasyonlarca çim kullanımının zorunlu olduğu belirlenen spor tesisleri dışında çim kullanımının azaltılması, çim kullanımının zorunlu olduğu alanlarda ise kullanım yeri ve kullanım amaçları dikkate alınarak bölgenin iklim koşullarına uygun, kuraklığa dayanıklı çim türlerinin seçilmesi,
- c) Peyzajda çim yerine yerel iklime ve doğal vejetasyona uygun, çok yıllık yer örtücülerin ve kuraklığa dayanıklı doğal bitkilerin kullanılması,
- ç) Peyzaj tasarımında bitki su ihtiyacına ve kullanım yoğunluğuna göre zonlama yapılması,
- d) Bölgeye ve yerel iklim koşullarına uygun yapısal peyzaj elemanlarının kullanılması,
- e) Peyzaj uygulamalarında yerel iklim koşullarına, doğal yapıya ve bitki örtüsüne uyumlu malçlama yapılması,
- f) Bitkisel peyzaj elemanları kullanılmadan sadece organik ve inorganik malç malzemesi kullanılarak toprak yüzeyinin kapatılmaması,
- g) Su verimliliği sağlayan basınçlı sulama yöntemlerinin kullanılması,
- ğ) Peyzaj sulamasında içme-kullanma suyu şebekesinden sulama yapılmaması, sulama ihtiyacının öncelikli olarak artırılmış atıksular olmak üzere geleneksel olmayan su kaynaklarından sağlanması, buna yönelik çevresel altyapının ve kademeli geçiş planlarının oluşturulması, geleneksel olmayan su kaynaklarına erişimin mümkün olmadığı yerlerde ve yeraltı suyu kullanımının zorunlu olduğu şartlarda su tahsis belgesi alınması,
- h) Su kullanımının ölçüm ve izleme sistemleri ile kayıt altına alınması,
- ı) Sulama ve bakım faaliyetlerinde enerji ihtiyacının öncelikli olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanması,
- i) Yeşil altyapı uygulamalarının kurakçıl peyzaj uygulamalarıyla uyumlu hale getirilmesi,
- j) Peyzajda bulunan sosyal donatılarda sensörlü musluk, tasarruflu musluk ucu aparatı, düşük hacimli rezervuar gibi su verimliliği sağlayan ekipmanların kullanılması,
- k) Bakanlık, ilgili meslek odaları, üniversiteler başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarca kurakçıl peyzaj uygulama esaslarına yönelik bu Usul ve Esasları uygulamakla yükümlü kurum ve kuruluşlara eğitimlerin verilmesi, halkın bilgilendirilmesi ve iyi uygulamaların ilgili alanlarda tanıtılarak farkındalığın artırılması,

esastır.

Kurakçıl peyzaj tasarımı ve uygulaması

MADDE 4- (1) Kurakçıl peyzaj tasarımı ve uygulamasından sorumlu idarelerce;

- a) Uygulama alanının tasarımı aşamasında; doğal yapı özellikleri arazi etüt ve literatür çalışmaları ile belirlenir; çevresel ve fiziksel sorunlar tespit edilerek önceliklendirilir; toprak analizleri yapılarak analiz sonuçlarına uygun iyileştirme ve ıslah yöntemleri tespit edilir.
- b) Peyzaj sulaması için artırılmış atıksular başta olmak üzere geleneksel olmayan su kaynaklarının tespiti yapılır.
- c) Uygulama alanında yer alacak faaliyetler için kullanım alanlarına uygun gerekli yapılar ve mekanlar ile bunların konumları belirlenir.
- ç) Kullanım alanlarının belirlenmesinden sonra zonlama yapılır.
- d) Peyzajda kullanılacak kurakçıl bitkiler, 8 inci madde gereğince yayımlanan bitkisel peyzaj elemanları arasından seçilir.
- e) Sıcak, kuru, güney ve batı bakılı alanlar için az su isteyen bitkiler; kuzey ve doğu bakılı alanlarda ise daha fazla neme ihtiyaç duyan bitkiler kullanılır.
- f) Eğimli yeşil alanlarda, teraslama yapılarak toprak tutucu bitkiler ile yer örtücüler ya da çalılar kullanılır.
- g) İlgili federasyonlarca çim kullanımının zorunlu olduğu belirlenen spor tesislerinde kullanılacak çim türleri, 8 inci madde gereğince yayımlanan çim türleri arasından seçilir.

ğ) Çim kullanımı zorunlu olan alanlar dışında 8 inci madde gereğince yayımlanan diğer bitkisel peyzaj elemanları tek veya grup halinde kullanılarak çim alan oranı azaltılır.

h) Toprakta buharlaşmanın en aza indirilmesi amacıyla bölgenin iklim koşullarına ve doğal yapısına uyumlu malç malzemesi, suyun bitki köklerine ulaşmasını sağlayacak kalınlıkta kullanılır.

ı) Beton, asfalt gibi geçirgenliği düşük olan malzemelerden yapılmış sert zemin alanları asgari düzeyde tutulur. Zemin malzemesinde su akışını yavaşlatan ve yüksek su geçirgenliğine sahip malzemeler kullanılır.

Sulama planlaması ve uygulaması

MADDE 5- (1) Kurakçıl peyzaj sulama planlaması ve uygulamasından sorumlu idarelerce;

a) İçme-kullanma suyu şebekesinden peyzaj sulaması yapılmaması esastır. Geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımı önceliklendirilir. Yeraltı suyu kullanımının zorunlu olduğu şartlarda ise su tahsis belgesi alınır.

b) Toprak analizine ve belirlenen bitki desenine uygun sulama programı hazırlanır. Sulama programı hava koşulları esas alınarak uygulanır.

c) Sulama gün ağarmadan önce ya da gün batımından hemen sonra yapılır.

ç) Sulamada basınçlı sulama yöntemleri ve otomasyonlu sulama sistemleri kullanılır. Bu sistemlerin yılda en az bir kez periyodik kontrolü ve bakımı yapılır. Su kullanımı ölçüm ve izleme sistemleri ile kayıt altına alınır.

(2) Peyzaj sulamasında geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımında;

a) Artırılmış atıksuların kullanımına öncelik verilir. Artırılmış atıksuyun yeniden kullanımında yürürlükteki mevzuatta yer alan yükümlülüklere ve kriterlere uyulur.

b) Mevcut peyzajda, hâlihazırda geleneksel olmayan su kaynakları kullanılamıyorsa kademeli olarak geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımı sağlanır.

c) Yeni yapılacak peyzajın sulanmasında geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımına ilişkin altyapı sistemleri peyzaj ile birlikte projelendirilerek tesis edilir.

ç) Alanda yüzeyden akışa geçen yağış suları yeniden kullanım için yeraltı veya yerüstü depolarında biriktirilir.

d) Sulamadan dönen suların yeniden kullanılması için drenaj kanalları oluşturulur. Drenaj kanalları ile toplanan sulama suları uygun filtrasyon yöntemi sonrası sulamada yeniden kullanılır.

(3) İlgili federasyonlarca çim kullanımının zorunlu olduğu belirlenen spor tesislerinde içme-kullanma suyu şebekesinden peyzaj sulaması yapılmaması esastır. Sulama ihtiyacı öncelikli olarak artırılmış atıksular olmak üzere geleneksel olmayan su kaynaklarından sağlanır, buna yönelik çevresel altyapı oluşturulur. Yeraltı suyu kullanımının zorunlu olduğu şartlarda su tahsis belgesi alınır.

Kurakçıl peyzaj verilerinin izlenmesi

MADDE 6- (1) Bu Usul ve Esaslar kapsamında yer alan sorumlu idarelerce her yıl Şubat ayının sonuna kadar bir önceki yılın peyzaj uygulamasına, sulamaya ve geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımına ilişkin veriler Peyzaj İzleme Sistemine girilir.

(2) Milli güvenlik kapsamında görev ve yetkisi bulunan kurum ve kuruluşlar, Peyzaj İzleme Sistemine veri girişi yükümlülüğünden muaftır. Gerekli veriler Bakanlık tarafından belirlenen usul ile bildirilir.

(3) Peyzaj İzleme Sistemine girilen veriler; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı içinde yetkilendirilmiş birimlerin erişimine açılır.

Kurakçıl peyzaj türlerinin belirlenmesi

MADDE 7- (1) Kuraklığa, tuzluluğa ve sıcaklığa dayanıklı, su ihtiyacı az olan, yerel iklim ve doğal vejetasyon ile uyumlu bitki türleri Bakanlık onayıyla belirlenir. Peyzajda kullanılacak kuraklığa dayanıklı odunsu bitkiler, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

Bakanlığınca yayımlanan rehber esas alınarak belirlenir. Belirlenen bitki türleri Kurakçıl Peyzaj Uygulamaları Rehber Dokümanında yer alır. Bitki türlerinde değişiklik olması durumunda güncelleme yapılır.

(2) Kurakçıl Peyzaj Uygulamaları Rehber Dokümanı Bakanlığın resmi internet sitesinde yayımlanır.

Peyzaj verilerinin toplanması

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bakanlık tarafından talep edilen veriler, Peyzaj İzleme Sistemi faaliyete geçene kadar EK-1’de yer alan Peyzaj İzleme Formu ile Bakanlığa gönderilir.

Spor tesislerinde çim kullanımı

GEÇİCİ MADDE 2- (1) İlgili federasyonlarca çim kullanımının zorunlu olduğu belirlenen spor tesislerinde, su ihtiyacı yüksek olan çim türleri yerine, 8 inci madde gereğince yayımlanan çim türleri kullanılır. Mevcut alanlarda; bu Usul ve Esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 3 yıl içerisinde, bu Usul ve Esaslara uyum sağlanır.

Yürürlük

MADDE 8- (1) Bu Usul ve Esaslar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9- (1) Bu Usul ve Esasları Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

PEYZAJ İZLEME FORMU

1.	İdare adı				
2.	Adres				
3.	Toplam peyzaj büyüklüğü (m ²)				
	Toplam peyzaj içerisindeki toplam yeşil alan büyüklüğü (ormanlar ve sosyal donatılar hariç) (m ²)				
	Toplam sulanan peyzaj büyüklüğü (m ²)				
4.	Peyzajda kullanılan yıllık su miktarı (m ³ /yıl)				
5.	Peyzajda kullanılan suyun kaynak tipine göre miktarı (m ³ /yıl)	Şebeke suyu (m ³ /yıl)			
		Yeraltı (kuyu) suyu (m ³ /yıl)			
		Yüzey suyu (şebeke suyu dışında kalan göl, baraj, nehir vb. kaynaklardan direkt çekilen sular) (m ³ /yıl)			
		Taşıma su (Arazöz) (m ³ /yıl)			
		Geleneksel olmayan su kaynakları (m ³ /yıl)	Yağmur suyu hasadı		
			Arıtılmış atıksu		
			Diğer		
6.	Sulama günün hangi döneminde yapılıyor?	Gün doğumu öncesi veya gün batımı sonrası			
		Gün ortası			
7.	Peyzajda basınçlı (damla, yağmurlama vb.) sulama yöntemleri kullanılarak sulanan alan (m ²)				
8.	Peyzajda otomatik sulama sistemi kullanılıyor mu?	Evet ()	Hayır ()		
9.	Peyzajda kullanılan su ölçüm ve izleme sistemleri ile kayıt altına alınıyor mu?	Evet ()	Hayır ()		
10.	Peyzaj tasarımı esnasında toprak analizleri yapılıyor mu?	Evet ()	Hayır ()		
11.	Peyzaj düzenlemesinde kurakçıl bitkiler kullanılıyor ise kategorisine göre bitkisel peyzaj elemanlarının Latince ve	Ağaçlar			
		Ağaççıklar			
		Çalılar			
		Çiçekler			

	Türkçe isimlerini belirtiniz. (Örn: Biberiye (<i>Rosmarinus officinalis</i> L.))	Yer örtücüler	
		Sarılcı ve tırmacılar	
		Kaktüsler	
		Çim	
12.	Kurakçıl bitkilerin yer aldığı alan büyüklüğü (m ²)		
13.	Peyzajda kullanılan çim yüzey alanı (m ²)		
14.	Peyzajda kullanılan çim türlerini belirtiniz.		
15.	Malçlama yapılıyor ise kullanılan malç malzemelerini belirtiniz.		
16.	Peyzaj tasarımında zonlama yapılıyor mu?	Evet () Hayır ()	
17.	Peyzaj için kullanılan yıllık su bedeli belirtiniz (TL/yıl)		
18.	Peyzajın yıllık bakım bedelini belirtiniz (TL/yıl)		
19.	Peyzaj için kullanılan yıllık enerji bedelini belirtiniz (TL/yıl)		
20.	Peyzaj sulaması için yenilenebilir enerji kaynakları kullanılıyor ise türüne göre toplam kullanım oranını belirtiniz (%)	Jeotermal enerji	
		Güneş enerjisi	
		Rüzgâr enerjisi	
		Diğer	
21.	Peyzaj sulaması için kullanılan yenilenebilir enerji kaynaklarının yıllık enerji maliyetine katkısını belirtiniz (TL/yıl)		
22.	Mevcut peyzajın kurakçıl peyzaj ile yeniden düzenlenmesine ilişkin çalışma yapıldı ise kazanımları belirtiniz.	Dönüştürülen alan (m ²)?	
		Elde edilen su tasarrufu miktarı (m ³ /yıl)	
		Enerji tasarrufu miktarı (kWh/yıl)?	
		Bakım maliyetlerinden elde edilen tasarruf miktarı (TL/yıl)?	
23.	Geleneksel olmayan su kaynaklarının kullanımına ilişkin planlamalarınızı belirtiniz.		